

Sołectwo jako jednostka pomocnicza gminy Office of the village leader as a unit community

Streszczenie: Artykuł przedstawia problematykę jednostki pomocniczej gminy, jaką jest sołectwo. Celem artykułu jest przedstawienie podstawowych regulacji prawnych z zakresu działania sołectwa, organów sołectwa, statutu jako podstawy działania sołectwa, a także funduszu sołectwa. Autor dokonuje analizy przepisów prawa na podstawie metody dogmatyczno-prawnej.

Słowa kluczowe: sołectwo, jednostka pomocnicza, sołtys, gmina

Abstract: The article presents the issues of the auxiliary unit which is the parish municipalities. The purpose of this article is to present the basic regulations from the scope of village councils, village councils authorities, the statute as a basis for action villages, as well as the hamlet fund. The author analyzes the law on the basis of dogmatic methods - legal.

Keywords: office of the village leader, auxiliary unit, the mayor, community

Wstęp

Jednostka pomocnicza gminy stanowi strukturę społeczno-terytorialną, która przejmując na swoim terytorium realizację zadań publicznych, ułatwiając gminie wykonywanie jej zadań. Jednostka pomocnicza gminy może obejmować jedną miejscowość, część miejscowości lub kilka miejscowości. W jednej miejscowości może być ustanowione kilka jednostek pomocniczych. Również części miast mogą stanowić jednostki pomocnicze. Na swoim terytorium gmina w drodze uchwały rady gminy, po konsultacjach z mieszkańcami lub z ich inicjatywy, może tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa oraz dzielnice, osiedla i inne. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy. Ustawodawca w sposób bardzo ogólny zarysował instytucję jednostek pomocniczych gminy pozostawiając swobodę w tym zakresie prawu miejscowemu.

Należy także przybliżyć w tym miejscu pojęcie gminy. Ustawodawca rozumie nie tylko wspólnotę samorządową, ale ponadto odpowiadające jej terytorium¹. Gmina, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego,

¹ Z. Niewiadomski, W. Siemiński, P. Sosnowski, M. Tetera, *Samorząd terytorialny. Ustrój i gospodarka*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2001.

ma osobowość prawną. Zyskuje ją z mocy prawa w momencie jej powstania. Każda gmina może być nie tylko podmiotem praw, ale i obowiązków. Co więcej, może podejmować czynności cywilnoprawne².

Podział pomocniczy

Podział pomocniczy stanowi pochodną zasadniczego podziału terytorialnego i powinien zawierać się w jego jednostkach. Podział ten istnieje w obrębie podstawowej jednostki samorządu terytorialnego, którą w myśl Konstytucji RP³ jest gmina. Tylko wyłącznie w gminie tworzone są jednostki pomocnicze, w powiecie jak i województwie ustawodawca nie przewidział tworzenia jednostek podziału pomocniczego. Podział pomocniczy to podział służebny, dokonuje się go, żeby udzielić pomocy organom działającym w ramach podziału zasadniczego⁴.

Kwestię tworzenia jednostek pomocniczych oraz strukturę organizacyjną reguluje ustawa o samorządzie gminnym. W art. 5 u.s.g.⁵ ustawodawca przewiduje fakultatywność tworzenia jednostek pomocniczych. Rada gminy ma możliwość powoływania jednostek pomocniczych nazwanych i nienazwanych, tym samym tworząc katalog otwarty tych jednostek. Jednostki pomocnicze mogą występować na obszarze całej gminy lub na części jej terytorium. O ich rozmieszczeniu na terenie gminy decyduje regulacja statutowa. Ustawa o samorządzie gminnym dopuszcza możliwość utworzenia w jednostkach pomocniczych jednostek niższego stopnia. Wyłącznie kompetencję do ustalenia ich organizacji i zakresu działania przyznano radzie gminy na mocy uchwały⁶.

Podział pomocniczy odgrywa istotną rolę w stosunku do podziału zasadniczego. Jego celem jest pomoc w efektywnej realizacji zadań gminy. Ma on rzeczywisty wpływ na demokratyzację życia społecznego mieszkańców danego obszaru. W związku z tym można stwierdzić, iż podział ten charakteryzuje się dużą elastycznością w zakresie tworzenia, znoszenia czy funkcjonowania oraz realizacji zadań, do których został powołany. Podział pomocniczy odgrywa istotną rolę w podziale terytorialnym państwa ze względu na to, że "może stanowić skuteczny środek zapobiegania zbyt częstym zmianom lub korygowaniu ułomności podziału zasadniczego"⁷.

² W. Niemiec, *Podmiotowość publicznoprawna gminy*, Samorząd Terytorialny 1991, nr 11–12.

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

⁴ M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

⁵ Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 ze zmianami.

⁶ *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, pod red. B. Dolnickiego, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

⁷ M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, op.cit.

Kompetencje organu uchwałodawczego gminy w zakresie utworzenia jednostki pomocniczej

Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.s.g. gmina może tworzyć jednostki pomocnicze. Ustawodawca wskazał, że organem gminy, który ma kompetencje w tym przedmiocie, jest rada gminy. Ostateczna decyzja o utworzeniu jednostek pomocniczych, których celem jest ułatwienie wykonywania gminie zadań publicznych, należy do rady gminy⁸. Takie uregulowanie przedmiotowej kwestii prowadzi do wniosku, że skoro ustawodawca zdecydował o fakultatywnym charakterze tworzenia jednostek podziału pomocniczego, to tym samym stwierdził, że podział pomocniczy nie ma charakteru obligatoryjnego. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy. Dokonuje tego w uchwale po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy. Statut gminy określa zasady tworzenia, łączenia, podziału lub znoszenia jednostki pomocniczej. Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 7 u.s.g. kompetencja ta należy do wyłącznej, niezbywalnej właściwości rady. Rada gminy jako organ kolegialny tworzy jednostki na mocy uchwały, jeżeli zaistnieją przesłanki proceduralne przewidziane w statucie⁹.

Statut jednostki pomocniczej

W statucie sołectwa muszą zostać umieszczone dane zawarte w art. 35 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym: „Statut jednostki pomocniczej określa w szczególności:

1. nazwę i obszar jednostki pomocniczej,
2. zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej,
3. organizację i zadania jednostki pomocniczej,
4. zakres zadań przekazywanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji,
5. zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej”.

Statut sołectwa powinien być statutem odrębnym, indywidualnym, a więc nazwanym imiennie. Dopiero bowiem po uchwaleniu przez radę gminy organizacji i zakresu działania każdej z jednostek odrębnym statutem, każdy z tych statutów staje się aktem prawa miejscowego. Przepisy określają takie kwestie, jak: kto posiada bierne i czynne prawo wyborcze, kiedy odbywa się wybór, w jakim trybie i terminach mieszkańcy zostaną powiadomieni o miejscu i terminie wyborów, czy głosować będą na wyborczym zebraniu mieszkańców, czy może w danym dniu w danych godzinach w lokalu wyborczym, podobnie jak w wyborach do rady gminy, co nie jest sprzeczne z ustawą i co w niektórych gminach jest praktykowane. Statut powinien określać, kto zwołuje zebranie wyborcze oraz ogłasza wybory, frekwencje wyborczą, zasady tzw. drugiego terminu, np. po pół

⁸ G. Jyż, Z. Pławecki, A. Szewc, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, wyd. IV, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2012.

⁹ A. Szewc, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

godzinie po pierwszym mimo braku frekwencji. W statucie trzeba określić zasady wyboru komisji skrutacyjnej, i jej obowiązki oraz kto zostanie wybrany. Statut powinien przewidywać też okoliczności wygaśnięcia mandatu sołtysa albo członka rady sołeckiej, a także tryb oraz okoliczności odwołania sołtysa i członków rady sołeckiej. Z przepisu ustawowego stanowiącego o trybie wyboru sołtysa wynika, że odwołanie musi następować w tym samym trybie co wybór, a więc zgodnie z art. 36 ust. 2 w głosowaniu tajnymi bezpośrednim przez stałych mieszkańców uprawnionych do głosowania.

Statut powinien bezwzględnie określać organizację organów jednostki pomocniczej, co oznacza, że trzeba w nim określić liczbę, nazwę i charakter tych organów i wzajemne relacje między nimi, pamiętając o ustawowych obligacjach wynikających z przepisów art. 36 ust. 1.

Statuty niektórych sołectw przewidują wybranie przez radę sołecką ze swojego grona przewodniczącego, ale ustawa nie przewiduje ani takiego wyboru ani takiej funkcji. W sołectwie organ wykonawczy jest jednoosobowy i jest nim sołtys.

Statut powinien bezwzględnie określać jakie zadania i w jakim zakresie są przekazywane przez gminę sołectwu oraz w jaki sposób ma je ono realizować. Niestety, nagminnie powielane jest przepisywanie do statutu pustych ram ustawowych, co jest sprzeczne z ustawą.

Należy mieć na uwadze, że zadania przekazane sołectwu nie mogą być sprzeczne z art. 6 i 7, które określają jakie zadania należą do gminy.

W statucie powinny się też znaleźć sprawy obejmujące gospodarkę finansową sołectwa, będące rozwinięciem regulacji tych spraw zawartych w statucie gminy oraz uszczegóławiające zakres uprawnień sołectwa względem mienia komunalnego. Ze względu na to, że są to skomplikowane i szerokie zagadnienia, omówimy je w następnej publikacji¹⁰.

Zadania sołectwa

Do zakresu działania sołectwa należą wszystkie sprawy publiczne sołectwa nie zastrzeżone ustawami i statutem gminy na rzecz innych organów, a w szczególności:

- inicjowanie działań organów gminy we wszystkich sprawach wchodzących w zakres zadań własnych gminy;
- opiniowanie projektów uchwał rady gminy w sprawach o podstawowym znaczeniu dla mieszkańców sołectwa tj. tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej, w tym zmiana granic czy nazwy sołectwa, nazewnictwa ulic, zmiany statutu sołectwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- konsultowanie spraw w zakresie zasad gospodarowania mieniem komunalnym położonym na terenie sołectwa, sieci placówek

¹⁰ J. Iwanicka, *Statut sołectwa*, „Gazeta Sólecka”, nr 1 (253).

oświatowych, określenie zasad ruchu drogowego na drogach gminnych i ulicach w obrębie sołectwa;

- występowanie z wnioskami do rady gminy o rozpatrzenie spraw publicznych sołectwa, których załatwienie wykracza poza możliwości sołectwa;
- współpraca z radnymi z terenu sołectwa w zakresie spotkań z wyborcami, kierowanie do nich wniosków dotyczących sołectwa;
- współpraca z właściwymi organami w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, oświaty, kultury, kultury fizycznej, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej;
- organizowanie przez mieszkańców Sołectwa wspólnych spraw społecznie użytecznych;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie sołectwa¹¹.

Organy sołectwa

Zebranie wiejskie

Etymologicznie rzecz ujmując, można je określić jako zgromadzenie ogółu mieszkańców danego sołectwa. Z prawnego punktu widzenia do definicji tej należy dodać co najmniej następujące elementy:

- 1) stałość zamieszkania członków zebrania na obszarze sołectwa,
- 2) formalne zwołanie zebrania,
- 3) cel zebrania (rozstrzygnięcie określonej sprawy).

W przeciwnym razie za zebranie wiejskie trzeba by uznać każde zgromadzenie mieszkańców wsi, także na imprezie sportowej, kulturalnej lub podczas uroczystości religijnej. Nie jest natomiast jasne, czy w skład zebrania wiejskiego wchodzi wszyscy mieszkańcy gminy czy tylko osoby, którym przysługuje czynne prawo wyborcze. Zebranie wiejskie jest organem "uchwałodawczym". Przedmiotowy zakres działalności uchwałodawczej zebrania wiejskiego wyznaczony jest przez zakres działania jednostki pomocniczej, ustalony przez radę gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 7 i art. 35 ust. 1 u.s.g. Nie obejmuje także spraw ogólnogminnych, należących do właściwości rady gminy. Zebranie nie może np. uchylać podatków i opłat lokalnych pobieranych na obszarze sołectwa czy sołeckich przepisów miejscowych albo sołeckiego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Do kompetencji zebrania wiejskiego należą wszystkie sprawy dotyczące sołectwa, mające wpływ na jego organizację i strukturę. W szczególności do zebrania wiejskiego należy:

- wybór Sołtysa i Rady Sołeckiej oraz odwoływanie tych organów,
- określanie celów wydatkowania środków budżetowych będących w dyspozycji sołectwa,

¹¹ Statut Sołectwa Bądków Gminy Zgierz, Biuletyn Informacji Publicznej, <http://www.zgierz.bip.net.pl/?c=258>, dostęp: 19.01.2014.

- prowadzenie gospodarki mieniem komunalnym powierzonym sołectwu na podstawie porozumienia i protokołu zdawczo-odbiorczego oraz decydowanie o sposobie korzystania z tego mienia,
- decydowanie o podejmowaniu czynów społecznych, sporządzanie i opiniowanie wniosków w sprawie zbycia składników mienia gminnego, będącego w dyspozycji sołectwa,
- składanie wniosków i uwag dotyczących statutu sołectwa,
- rozpatrywanie rocznych sprawozdań z pracy Sołtysa i Rady Sołeckiej¹².

Sołtys

Sołtys jest organem wykonawczym sołectwa. Do jego zadań należy wykonywanie uchwał zebrania wiejskiego, a także zadań wynikających z uchwał rad gminy (np. inkasowanie podatków i opłat lokalnych) oraz z przepisów prawa. Sołtys jest organem monokratycznym. Okoliczność ta przemawia przeciw uznaniu sołtysa za „przewodniczącego” bądź „członka” organu wykonawczego jednostki pomocniczej i przyznaniu mu uprawnień, jakie na podstawie tych przepisów rada gminy może przyznać tym osobom (prawo do uczestnictwa w pracach gminy oraz prawo do diety i zwrotu kosztów podróży służbowych). Do ważniejszych zadań Sołtysa należy:

- zwoływanie, proponowanie programu i przewodniczenie obradom zebrania wiejskiego,
- wykonywanie uchwał zebrania wiejskiego,
- reprezentowanie sołectwa,
- uczestniczenie na zasadach określonych przepisami statutu w sesjach rady miejskiej jak również w naradach i szkoleniach sołtysów,
- składanie zebraniu wiejskiemu corocznych sprawozdań z działalności swojej oraz rady sołeckiej,
- zwoływanie, proponowanie programu i przewodniczenie na posiedzeniach rady sołeckiej,
- inspirowanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw społeczno-gospodarczych i współuczestniczenie w ich realizacji,
- przekazywanie uchwał i protokołów z zebrania wiejskiego do biura rady miejskiej,
- utrzymywanie ścisłych kontaktów z organami gminy,
- informowanie o osobach do objęcia pomocą społeczną,
- łagodzenie sporów międzyludzkich,
- utrzymywanie stałych kontaktów z mieszkańcami sołectwa¹³.

Działalność sołtysa wspomaga rada sołecka. Ustawa nie precyzuje, na czym owo „wspomaganie” sołtysa polega. W literaturze wyrażono pogląd, że „skoro zarówno funkcje uchwałodawcze, jak i wykonawcze ustawodawca powierza innym organom (zebranie wiejskie, sołtys) oraz stwierdza, że rada „wspomaga” sołtysa, to należy przyjąć, że rada nie ma samoistnych

¹² Załącznik do Uchwały Nr V/30/03 Rady Gminy Stare Bogaczowice z dnia 04 marca 2003 r.

¹³ Uchwała Nr XXI/282/08 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 25 marca 2008 r.

kompetencji. Jest organem doradczym i opiniodawczym sołtysa¹⁴. Jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, rada sołectwa wspomaga jedynie działalność organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy jakim jest sołectwo i w żadnym przypadku nie jest organem jednostki pomocniczej gminy wyposażonym w uprawnienia do samodzielnego działania. Rada sołectwa w szczególności nie podejmuje uchwał o skorzystaniu ze środków prawnych przysługujących sołectwu jako ewentualnej stronie w postępowaniu administracyjnym, nie dysponuje też kompetencją do reprezentowania sołectwa na zewnątrz¹⁵.

Fundusz sołecki

W budżecie gminy można wydzielić pieniądze, o których przeznaczeniu zdecydują mieszkańcy wsi, a ich decyzja będzie ostateczna. Te środki tworzą fundusz sołecki. Procedura jego ustalania i wydatkowania została opisana w Ustawie o funduszu sołeckim z 20 lutego 2009 roku. Celem Ustawy było zapewnienie mieszkańcom wsi możliwości samodzielnego i wspólnego decydowania o swoim otoczeniu i jakości życia¹⁶.

Rada gminy powinna do 31 marca każdego roku przyjąć uchwałę o wyodrębnieniu lub niewyodrębnieniu funduszu sołeckiego na kolejny rok budżetowy. Wójt/burmistrz gminy musi przekazać sołtysom informację na temat wysokości środków na każde sołectwo. Informacja o dokładnej kwocie powinna dotrzeć do sołtysów najpóźniej właśnie do 31 lipca każdego roku. Sołtys wiedząc, jaką kwotę sołectwo ma do dyspozycji powinien najpóźniej do 30 września zwołać zebranie wiejskie, podczas którego mieszkańcy zdecydują, na co wydać pieniądze z funduszu sołeckiego.

A zatem to zebranie wiejskie podejmuje decyzję, a sołtys jest organem wykonawczym. Ustawa mówi, że propozycję wniosku do dyskusji mogą złożyć: 1) sołtys 2) rada sołecka 3) 15 dorosłych mieszkańców sołectwa. Aby wniosek do funduszu sołeckiego mógł być zrealizowany, musi spełniać trzy warunki, które trzeba wziąć pod uwagę podczas dyskusji i planowania wniosku: przedsięwzięcia mieszczą się w katalogu zadań własnych gminy, są zgodne ze strategią rozwoju, służą poprawie warunków życia mieszkańców¹⁷.

Wniosek o dofinansowanie z funduszu sołeckiego, aby był poprawny, musi zawierać:

- Wskazanie przedsięwzięć do realizacji na terenie danego sołectwa
- Oszacowanie kosztów realizacji danych przedsięwzięć – koszty przedsięwzięć muszą mieścić się w limicie przeznaczonym dla danego sołectwa,

¹⁴ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18 września 2012 sygn. II GSK 1394/12, zamieszczony w bazie orzeczeń (dostęp: 19.01.2014): http://www.orzeczenia-na.pl/wyrok/iigsk13912,radcowie_prawni_i_aplikanci_radcowscy,56d7c.html,

¹⁵ Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 grudnia 2013r. sygn. I OZ 1192/13, www.naszawokanda.pl/orzeczenie/737bn/nsa,I-OZ-1192-13, dostęp: 19.01.2014.

¹⁶ A. Niezgoda, *Podział zasobów publicznych między administrację rządową i samorządową*, wyd. Wolters Kluwers, Warszawa 2011.

¹⁷ R. Kowalczyk, *Fundusz sołecki. Komentarz*, LEX/El./2010.

- Uzasadnienie - to bardzo ważny element wniosku. Powinniśmy w nim wskazać, w jaki sposób realizacja danego przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców danego sołectwa.
- Wniosek musi być złożony we właściwym terminie (do 30 września każdego roku, na rok następny).

Jeśli wójt uzna, że wniosek nie spełnia powyższych wymogów, w ciągu 7 dni od dnia jego otrzymania informuje o tym sołtysa. Sołtys za pośrednictwem wójta/burmistrza może w ciągu 7 dni podtrzymać odrzucony wniosek, bądź też (o ile jest jeszcze przed 30 września) zorganizować ponownie zebranie wiejskie i uchwalić raz jeszcze wniosek – poprawiony pod względem formalnym. Uchwalony wniosek, który spełnił wymagania, musi zostać wprowadzony do budżetu. Zadania ze środków funduszu sołeckiego realizowane są zgodnie z opisem we wniosku. Fundusz sołecki jest częścią budżetu gminy, za którego wykonanie odpowiedzialny jest wójt¹⁸.

Kontrola i nadzór nad działalnością sołectwa

Kontrolę działalności sołectwa sprawuje: wójt, rada gminy. Kontrola działalności Sołectwa sprawowana jest według kryteriów: zgodności z prawem, rzetelności, celowości, gospodarności, a także z przyjętymi w danej gminie lokalnymi politykami. Kontrolę działalności sołectwa w imieniu rady gminy przeprowadza Komisja Rewizyjna lub inna Komisja Rady upoważniona do jej przeprowadzenia w drodze odrębnej uchwały. Wójt może upoważnić pracowników urzędu gminy do dokonania czynności kontrolnych w jego imieniu. Wójt kontroluje w szczególności gospodarkę finansową sołectwa i sposób zarządzania mieniem oddanym do korzystania. Kontrolujący są uprawnieni do:

- swobodnego wstępu do pomieszczeń przeznaczonych na działalność organów sołectwa,
- wglądu do wszelkich dokumentów związanych z działalnością organów sołectwa,
- przeprowadzania oględzin składników mienia będących w posiadaniu sołectwa,
- obserwacji przebiegu określonych czynności,
- żądania od sołtysa udzielania ustnych i pisemnych wyjaśnień,

Kontrolujący podlegają wyłączeniu od kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli. Kontrolujący może być wyłączony od kontroli, na wniosek lub z urzędu, w każdym czasie, jeżeli zachodzą uzasadnione wątpliwości, co do jego bezstronności. Kontrolujący na 3 dni

¹⁸ M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, op. cit.

przed przystąpieniem do kontroli powiadamia sołtysa o przedmiocie, zakresie i czasie trwania kontroli. Kontrolę przeprowadza się w obecności sołtysa. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół, który podpisują kontrolujący oraz sołtys. Protokół ten zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalonych nieprawidłowości, z uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych. Wraz z protokołem sporządza się zalecenia pokontrolne. Protokół wraz z zaleceniami pokontrolnymi przekazuje się wójtowi i sołtysowi, a protokół sporządzony przez komisję rady gminy przekazywany jest dodatkowo przewodniczącemu rady gminy. Sołtys w terminie 7 dni od otrzymania protokołu wraz z zaleceniami pokontrolnymi może złożyć zastrzeżenie skierowane odpowiednio do organu, który kontrolę przeprowadzał¹⁹.

Nadzór nad działalnością sołectwa sprawuje wójt, rada gminy. Do środków nadzoru należy:

- rozpatrywanie sprawozdań z działalności społeczno-gospodarczej i finansowej sołectwa,
- uchylenie uchwały zebrania wiejskiego,
- wstrzymanie wykonania uchwały zebrania wiejskiego,
- żądanie niezbędnych informacji, danych i wyjaśnień dotyczących funkcjonowania sołectwa,
- prawo bezpośredniego wglądu w działalność organów sołectwa (wizytacja),
- prawo bezpośredniego wglądu w tok poszczególnych spraw załatwianych przez organy sołectwa (lustracja),
- dokonywanie kontroli organów sołectwa,
- prawo uczestniczenia w posiedzeniach organów sołectwa.

Sołtys przekazuje uchwały zebrania wiejskiego burmistrzowi w terminie 14 dni od dnia ich podjęcia. Burmistrz (wójt) kontroluje przedstawione uchwały zebrania wiejskiego. W wypadku stwierdzenia nieprawidłowości uchwały zebrania wiejskiego burmistrz (wójt) przedstawia tę uchwałę radzie miejskiej wraz z wnioskiem o jej uchylenie, w terminie 30 dni od daty jej doręczenia. Rozpatrywanie skarg na działalność sołtysa należy do kompetencji wójta.

Podsumowanie

Sołectwo odgrywa istotną rolę w podziale pomocniczym gminy. Mieszkańcy sołectwa tworzą swego rodzaju więź społeczną, gospodarczą i kulturalną. Mogą wpływać i współdecydować o zadaniach swojej jednostki

¹⁹ Zob. Statuty sołectw: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXIV/341/09 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 8 lipca 2009 roku; a także statuty sołectw: Będkowice, Gamcarsko, Kryształowice, Kunów, Michałowice, Nasławice, Okulice, Przemilów, Stary Zamek, Strachów, Świątniki, Rogów Sobócki, Ręków, Sobótka, <http://bip.sobotka.pl/strony/menu/149.dhtml>, dostęp: 19.01.2014 r.

pomocniczej, a także wyborze organów, decydują także o zadaniach jakie zostaną zamieszczone w budżecie sołeckim. Jako jednostka pomocnicza gminy sołectwo posiada i realizuje zadania własne na warunkach określonych w swoim statucie. Statut decyduje o ustroju sołectwa. W świetle przepisów prawa sołectwo współdziała z organami gminy w wykonaniu zadań własnych i zleconych w gminie. Organy sołectwa dbają o zbiorowe potrzeby wspólnoty mieszkańców sołectwa.

Bibliografia

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o *samorządzie gminnym*, tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz.1591 ze zmianami
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18 września 2012 sygn. II GSK 1394/12, zamieszczony w bazie orzeczeń:
http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/ii-gsk-139412,radcowie_prawni_i_aplikanci_radcowscy,56d7c.html, dostęp: 19.01.2014.
- Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 grudnia 2013 r. sygn. I OZ 1192/13, dostęp: 19.01.2014.
www.naszawokanda.pl/orzeczenie/737bn/nsa,I-OZ-1192-13.
- Augustyniak M., *Jednostki pomocnicze gminy*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, pod red. B. Dolnickiego, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Iwanicka J., *Statut sołectwa*, „Gazeta Sołecka”, nr 1 (253).
- Jyż G., Pławewski Z., Szewc A., *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, wyd. IV, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Kowalczyk R., *Fundusz sołecki. Komentarz*, LEX/El./2010.
- Niemiec W., *Podmiotowość publicznoprawna gminy*, Samorząd Terytorialny 1991, nr 11-12.
- Niewiadomski Z., Siemiński W., Sosnowski P., Tetera M., *Samorząd terytorialny. Ustrój i gospodarka*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2001.
- Niezgoda A., *Podział zasobów publicznych między administrację rządową i samorządową*, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2011.
- Szewc A., *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Uchwała Nr XXI/282/08 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 25 marca 2008 r.
- Statut Sołectwa Bądków Gminy Zgierz, Biuletyn Informacji Publicznej,
<http://www.zgierz.bip.net.pl/?c=258>, dostęp: 19.01.2014r.
- Załącznik do Uchwały Nr V/30/03 Rady Gminy Stare Bogaczowice z dnia 4 marca 2003 roku.